RUD Drenthe

Gespreksnotitie 2024 'Samen voor Drenthe'

De RUD Drenthe is de omgevingsdienst voor de inwoners en bedrijven van Drenthe. We hebben de milieukennis en kunde, zijn betrouwbaar en zetten in op innovatie en werken toekomstgericht. Samen met u en onze partners zoals de Veiligheidsregio Drenthe en GGD werken wij aan het realiseren van een schone, gezonde en veilige leefomgeving in de provincie Drenthe.

U ontvangt deze gespreksnotitie voor het voorjaarsoverleg. U leest hierin enkele ontwikkelingen en uitdagingen die de komende jaren binnen het milieudomein en het stelsel van omgevingsdiensten van belang zijn. We beogen hiermee een compacte doorkijk te geven die in één oogopslag handvatten biedt voor uw voorjaarsoverleg.

Ontwikkelingen

Hieronder leest u over 5 belangrijke ontwikkelingen die de RUD Drenthe ziet, en welke oplossingsrichtingen mogelijk zijn . Als eerste wordt ingegaan op de gevolgen van de Omgevingswet.

1. De Omgevingswet - impact, keuzes en prioriteiten

De Omgevingswet is op 1 januari in werking getreden. Deze stelselherziening heeft belangrijke gevolgen voor de milieuwerkzaamheden die wij voor u uitvoeren. Vorig jaar is toegelicht dat de nieuwe wet zorgt voor een flinke stijging van ureninzet. Dit komt bijvoorbeeld door een grote toename van het aantal meldingen voor milieubelastende activiteiten (400% toename), complexere vergunningstrajecten (in kortere tijd), meer (geluid)advisering (uitbreiding regels), een toename van klachten door meer open normen, meer juridische inzet en meer bodemmeldingen (o.a. graafmelding en informatieplicht). U heeft bij de begroting 2024 verzocht om de impact van de Omgevingswet met een extra onderbouwing op te nemen in een begrotingswijziging. Daarom is bij het vaststellen van de begroting geadviseerd om in ieder geval een reservering van 7% (kostenstijging) op te nemen in uw eigen begroting. Inmiddels is de verwachtte structurele impact berekend. Het bestuur heeft vervolgens door het maken van uitvoeringskeuzes en het leggen van prioriteiten de stijging van de ureninzet enigszins kunnen dempen. Dit was ook nodig omdat de capaciteit in 2024 nog moet toegroeien naar de stijging in vraag. Het precieze effect op de begroting en het milieurisico wordt nog in beeld gebracht. Hieronder leest u hierover een korte toelichting.

– *Verwachte (uren)impact 18% - met uitvoeringskeuzes demping naar 9% - tijdelijke gevolgen risico/kwaliteit*

Onder begeleiding van (externe) experts is een onderbouwing opgesteld om het structurele effect van de nieuwe wet per onderdeel in beeld te brengen. Op basis van een gelijk blijvend uitvoeringsniveau is de aanname dat de Omgevingswet op die onderdelen leidt tot een urentoename van 18%. Bestuurlijk zijn vervolgens voor 2024 diverse aanpassingen in het uitvoeringsniveau vastgesteld. Deze leiden tot een minder grote stijging van de benodigde capaciteit. Dit is bereikt door bijvoorbeeld risicogericht meldingen te behandelen, alleen urgente klachten direct op te pakken, het toezicht op bodemwerkzaamheden te verlagen en de juridische advisering te verlagen. Deze tijdelijke keuzes leiden tot een demping van de impact tot circa 9% toename van ureninzet, maar leiden wel tot hogere milieurisico's en een lager serviceniveau.

Omdat het effect van de Omgevingswet niet is meegenomen in de begroting 2024 is de organisatie per 1 januari nog niet op sterkte om aan de verwachte vraag te kunnen voldoen. Daarom zijn naast de keuzes ten aanzien van de impact Omgevingswet alle milieuwerkzaamheden geprioriteerd. Op het moment dat de vraag op onderdelen groter is dan de capaciteit krijgen alleen de werkzaamheden met een hoge(re) prioriteit aandacht. Bij het aanbieden van de begroting in september is al aangegeven dat dit onvermijdelijk is. Het op een verantwoorde wijze laten groeien van de organisatie naar de gevraagde omvang kost, zeker in deze krappe arbeidsmarkt, tijd. We zetten volop in op werving (en inwerken) van nieuwe medewerkers en verwachten daarmee gedurende het jaar toe te kunnen groeien naar de verwachtte stijging van de vraag met 9%. Dit betekent dat het financiële effect voor 2024 iets *lager* uit zal pakken. De analyse met uitvoerings- en prioriteringskeuzes ontvangt u binnenkort samen met het jaarprogramma 2024.

– *Keuze capaciteit 2024 bij jaarprogramma / begrotingswijziging – realistische verantwoorde groei*

Bij het vaststellen van het jaarprogramma 2024 in februari wordt het effect de begrotingswijzing 2024 duidelijk. Zoals hiervoor aangegeven heeft de organisatie tijd nodig om op een verantwoorde wijze mee te groeien met de gestegen vraag. Dit betekent dat ook wordt gekeken welke groei in 2024 haalbaar is (in een krappe arbeidsmarkt). Zoals afgesproken wordt vanaf het begin extra ingezet op monitoring en bijsturing. In 2024 doen we met elkaar ervaring op met deze nieuwe wet, zodat daarmee ook de inzet vanaf 2025 helderder wordt. In ieder geval is ook duidelijk dat het maken van uniforme keuzes in bijvoorbeeld Omgevingsplannen in belangrijke mate bijdragen aan een level playing field in Drenthe, de efficiënte inzet van schaarse capaciteit en het dempen van kostenstijgingen.

2. Innovatie en professionalisering

Onder leiding van het Rijk is een Interbestuurlijk programma (IBP) versterking VTH-stelsel opgesteld. Dit programma is opgesteld naar aanleiding van het onderzoek van de commissie Van Aartsen. Vanuit het Ministerie, de Omgevingsdiensten, de VNG en het IPO wordt gezamenlijk gewerkt aan de uitwerking van de aanbevelingen. Het Interbestuurlijk Programma bevat de volgende pijlers:

– *Robuuste omgevingsdiensten en financiering*

Om slagvaardig en effectief te kunnen opereren moet een omgevingsdienst voldoende robuust zijn voor de veelheid aan opgedragen taken. Dit vraagt om voldoende omvang met bijbehorende financiering voor uitvoering op het gewenste niveau. Daarom zijn landelijke robuustheidscriteria opgesteld waaraan alle omgevingsdiensten (evt. door fusie) dienen te voldoen. Om op alle punten te voldoen stelt ook de RUD Drenthe een verbeterplan op waarin aandacht wordt besteed aan innovatie (agenda en budget), kwaliteitscriteria & opleidingen en voldoende reserve. Gelukkig voldoet onze dienst aan de zwaardere criteria zoals de omvang van de begroting en een logische geografische omvang (bijv. omvang veiligheidsregio. Per april 2026 dienen alle Omgevingsdiensten te voldoen aan de criteria. Ook wordt landelijk onderzocht welke wijze van financiering het beste past bij de taak van de omgevingsdiensten.

– *Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging*

Het doel van deze pijler is om een daling van de vermijdbare milieuschade te realiseren door toe te zien op de naleving van wet- en regelgeving door bedrijven en te komen tot een level playing field. Het is essentieel om als overheid weerbaar te zijn tegen ondermijnende criminaliteit. Dit doel wordt onder andere bereikt door verbetering van de informatie-uitwisseling, samenwerking tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke partners te verbeteren en effectievere inzet van de handhavingsinstrumenten. De eerder in gang gezette versterking van BOA-capaciteit bij de RUD Drenthe sluit goed aan bij de te realiseren doelen van deze pijler.

– *Informatie-uitwisseling en datakwaliteit*

Deze pijler heeft als doel om data uitwisseling tussen de verschillende systemen van inspectiediensten te uniformeren. De effecten op de uitvoering van het werk van de RUD Drenthe zijn groot. Dit vraagt om systemen die goed met elkaar kunnen praten. Voor een goede ketensamenwerking sorteren wij hierop voor en houden hier bijvoorbeeld ook bij de aanbesteding van het zaaksysteem alvast rekening mee. Daarnaast wordt ook ingezet op innovatieve/efficiënte werkvormen, bijvoorbeeld door gebruik te maken van drones en robotisering.

– *Kennisinfrastructuur inclusief arbeidsmarkt*

De maatschappij staat voor grote opgaven (o.a. energie, stikstof, woningbouw, circulariteit en klimaat). Het is de ambitie van overheden dat omgevingsdiensten klaar zijn om hierin een essentiële rol te pakken. Het investeren in kennis en vaardigheden van personeel is daarvoor belangrijk. Aandacht voor scholing en opleiding heeft in onze kennisorganisatie daarom een prominente plek. Uit onderzoek blijkt dat onze medewerkers dit zeer waarderen, wat positief bijdraagt aan het werven en vasthouden van medewerkers. Daarnaast werven wij met een gerichte gezamenlijke arbeidsmarktcampagne op het binnenhalen van nieuw talent voor de Noordelijke Omgevingsdiensten (NOD's). Deze campagne dient als landelijk voorbeeld voor andere omgevingsdiensten.

– *Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving*

In pijler 5 staat de onafhankelijke uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving centraal. Dit was in aanvang één van de belangrijkste redenen om Omgevingsdiensten in het leven te roepen. Om de onafhankelijke taakuitvoering te bevorderen, worden onderwerpen als mandaten, professionaliteit en transparantie uitgewerkt. Dit vraagt om goede afspraken en samenspel met de bevoegde gezagen. Er wordt gewerkt aan een landelijk risicomodel en de implementatie van probleem- en risicoanalyse formats.

– *Monitoring kwaliteit milieutoezicht*

Het doel van deze pijler is om een systeem in te richten van visitatie en toezicht op de werking van het VTH-stelsel. Hiervoor wordt gewerkt aan periodieke onderzoeken en het stimuleren van een stevigere invulling van horizontale controle op het eigen bestuur door raden en staten. Uit het visitatieonderzoek van onze organisatie die eind 2023 plaats vond komen een aantal verbeterpunten naar voren waar we mee aan de slag gaan.

Een verdere doorontwikkeling van onze eigen omgevingsdienst is noodzakelijk. Mede op basis van het programma werkt ook de RUD Drenthe aan innovatie en professionalisering o.b.v. de aanbevelingen van de cie. Van Aartsen.

3. Duurzaamheidsambities

De omgevingsdiensten hebben een belangrijke rol in de uitvoering van uw duurzaamheidsambities. Zo houden wij toezicht op de energiebesparingsplicht bij bedrijven (t/m 2026 grotendeels gefinancierd door het Rijk). Over de uitvoering van het toezicht op het vereiste energielabel C van kantoorgebouwen vindt nog afstemming plaats met de deelnemers. Een andere nieuwe taak per 1 juli 2024 is het toezicht op de wettelijk verplichte CO2-reductie werkgebonden personenmobiliteit voor organisaties die meer dan 100 medewerkers in dienst hebben. Om te komen tot een duurzame toekomst is het weren van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) uit de leefomgeving een belangrijke maatschappelijke opgave. Juist in de vergunningverlening en het toezicht bij bedrijven levert de RUD Drenthe hierin een belangrijke en steeds grotere bijdrage.

4. Nieuwe U&H strategie met verdieping in 2e fase

De 10 aanbevelingen uit de GR evaluatie RUD Drenthe 2021 zijn grotendeels afgerond. Belangrijke aanbevelingen uit de evaluatie waren onder andere om een uniform uitvoerings- & handhavingsstrategie voor Drenthe op te stellen en de Drentse Maat te herijken. De 1e fase hiervoor is inmiddels afgerond, door het bestaande beleid expliciet in een strategie vast te leggen. In 2024 start de 2e fase waarin de echte inhoudelijke keuzes worden gemaakt over de toekomstige uitvoering van het milieutakenpakket. Dan wordt het gesprek gevoerd over de te behalen milieudoelen, het milieurendement, gewenste kwaliteit, de te accepteren risico's en de hieraan verbonden middelen. Vanuit uw raden en staten is via zienswijzen verzocht om actief betrokken te worden bij dit proces om op deze wijze ook invulling te geven aan uw kaderstellende rol.

5. Enkele organisatorische ontwikkelingen en naamswijziging

Naast inhoudelijke thema's is het goed om ook een aantal bedrijfsvoering ontwikkelingen te benoemen.
Zo heeft het bestuur het voornemen om, in lijn met de landelijke trend om de wettelijke benaming aan te houden, de naam van de organisatie te wijzigen naar Omgevingsdienst Drenthe. Dit voornemen is opgenomen in de ontwerpwijziging van de GR-regeling.
Op dit moment wordt een verkenning gedaan naar geschikte huisvesting voor alle medewerkers op één locatie. De sterk gegroeide organisatie is een belangrijke aanleiding. Bij die verkenning wordt uitgegaan van de huisvestingsvisie waarin de gewijzigde behoefte aan kantoorruimte en -inrichting is vertaald naar een passend huisvestingsconcept.
Omdat het contract voor ons huidig zaaksysteem in 2025 eindigt zijn we gestart met de voorbereiding van een aanbestedingsprocedure. Een toekomstbestendig zaaksysteem is de ruggengraat van onze organisatie, waarin alle werkzaamheden en processen van het primair proces zijn ingericht. Het stelt de RUD Drenthe in staat om efficiënt en effectief te werken.

Conclusie

Kortom, ons werk staat vol in de belangstelling en we zullen onze taken gaan uitvoeren in een sterk veranderende omgeving. Die uitdaging gaan wij graag samen met u aan. Inmiddels draagt de RUD Drenthe al 10 jaar bij aan het waarmaken van uw milieuambities.
We nodigen u van harte uit om uw wensen en aandachtspunten in het voorjaarsoverleg kenbaar te maken.
Samen voor een schoon en veilig Drenthe, voor nú en voor volgende generaties.

Hoogachtend,
Het dagelijks bestuur van de RUD Drenthe,

De voorzitter,
R.H. Meijer

de secretaris,
M. Heidekamp-Prins